ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА ПРАВОЗАХИСНИКА УКРАЇНИ. СЕРІЯ: ЗАСТОСУВАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ[1]

Анотація. Каталог електронної бібліотеки правозахисника України (серія «Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві») уклав О. А. Назаров як додаток до журналу (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020, 10 с.). Потребу в такому зібранні обґрунтовано ст. 9 Конституції України, ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», ст. 10 ЦПК України та ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», за якою суди застосовують Конвенцію і практику ЄСПЛ як джерело права. Матеріали поділено на два розділи. Перший, «Судова практика в Україні. Європейський суд з прав людини», налічує 27 позицій: систематизований дайджест рішень щодо ст. 5 Конвенції А. П. Бущенка (Харківська правозахисна група, 2008), посібники Ради Європи та ЄСПЛ зі ст. 4, 5, 6 (цивільний і кримінальний аспекти), 7, 9, 15 Конвенції та статей протоколів № 1 і № 4, практичний посібник щодо прийнятності заяв, збірники перекладів рішень за ст. 3 Конвенції за редакцією В. Г. Буткевича, збірники правових позицій Верховного Суду та ЄСПЛ у трудових спорах і щодо захисту права власності, матеріали круглого столу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ (2017), аналітичний документ Лабораторії законодавчих ініціатив, книгу Дж. Макбрайда «Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес», ресурс «Практика ЄСПЛ. Український аспект», а також відеозаписи конференції Верховного Суду «Єдність судової практики» (2019) і вебінару про застосування практики ЄСПЛ у кримінальному судочинстві (2020). Другий розділ (11 позицій) присвячено порядку звернення до ЄСПЛ: брошури проєкту USAID «Справедливе правосуддя» та Р. О. Куйбіди й Т. В. Рудої, навчально-методичний посібник І. В. Карамана та В. В. Козіної, формуляр заяви з інструкцією, схема розгляду заяви, 288 тестових питань щодо Конвенції, навчальні відео EdEra. Більшість позицій супроводжено анотаціями та резервними посиланнями. Каталог стане в пригоді суддям, адвокатам, правозахисникам і судовим експертам, які обґрунтовують свої позиції практикою ЄСПЛ.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, практика ЄСПЛ як джерело права, електронна бібліотека, каталог, право на справедливий суд, звернення до ЄСПЛ, прийнятність заяв, правозахисна діяльність.

Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings

Abstract. The catalogue compiled by O. A. Nazarov (Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2020, 10 pp.) as a supplement to the journal describes an electronic library for human rights defenders on applying judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian proceedings. Its rationale rests on Article 9 of the Constitution of Ukraine, Article 19 of the Law on International Treaties of Ukraine, Article 10 of the Civil Procedure Code and Article 17 of the Law on the Enforcement of Judgments and the Application of the Case Law of the European Court of Human Rights, which obliges courts to apply the Convention and the Court's case law as a source of law. The first part, on case law, lists 27 items: A. P. Bushchenko's digest on Article 5 (Kharkiv Human Rights Protection Group, 2008), Council of Europe and Court guides to Articles 4, 5, 6 (civil and criminal limbs), 7, 9 and 15 and to provisions of Protocols No. 1 and No. 4, a practical guide on admissibility, translated judgments under Article 3, collections of Supreme Court and Strasbourg positions on labour disputes and property rights, round-table proceed-

ings, a policy paper, J. McBride's book on the Convention and criminal procedure, an online case-law resource and video recordings of a 2019 conference and a 2020 webinar. The second part, with 11 items, explains how to apply to the Court: USAID and Ukrainian brochures, a guide by I. V. Karaman and V. V. Kozina, the application form with instructions, a flowchart of proceedings, 288 test questions on the Convention and short educational videos. Most entries carry annotations and backup links. The catalogue assists judges, advocates, human rights defenders and forensic experts who rely on Strasbourg case law.

Keywords: European Court of Human Rights, European Convention on Human Rights, case law as a source of law, electronic library, catalogue, right to a fair trial, application to the Court, admissibility, human rights protection.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 07.04.2020.*

Повний текст

Фрагмент складеного каталогу у форматі PDF. Замовити каталог можливо написавши листа на електронну адресу редакції журналу: info@expertize-journal.org.ua

Вбудований документ: https://drive.google.com/file/d/14CxPTHAKyU4cTF6KnZdQJ26egvUGRnDQ/preview

Повнотекстовий каталог у форматі online на сторінках журналу.

Розділ 1. Судова практика в Україні. Європейський Суд з прав людини.

1. Бущенко А.П. Стаття 5 конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / Харківська правозахисна група; Художн.-оформлювач Б.Є. Захаров – Харків: Права людини, 2008. – 432 с. - URL: http://khpg.org/files/docs/1204115724.pdf

Анотація: це видання репрезентує систематизований дайджест практики Європейського суду з прав людини із застосування статті 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і базується на рішеннях Суду станом на 1 січня 2008 року. Видання надає найбільш повне уявлення щодо сучасного тлумачення Судом законного арешту, виправданого тримання під вартою, належної процедури під час арешту та затримання, судового оскарження обґрунтованості арешту та інших елементів, на яких базується сучасний європейський підхід до захисту права на свободу та особисту недоторканність людини.

2. Відповідність українського процесуального законодавства вимогам пункту 1 статті 6 Європейської конвенції з прав людини. - Рада Європи / Київ, 2019, - 46 с. - URL: https://drive.google.com/file/d/1okdz6ZtnVXPf8Vpi_jgH5FAuAW2eyncK/view

Анотація: частина експертного дослідження, зокрема щодо строків за ЦПК України, здійсненого для Ради Європи в рамках проекту "Підтримка виконання Україною рішень ЄСПЛ".

3. Посібник зі статті 6. Право на справедливий суд (цивільна частина). - Рада Європи / Європейський Суд з прав людини, 2013. - 77 с. - URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_UKR.pdf

Анотація: цей посібник призначений для надання інформації практикуючим юристам щодо найважливіших рішень з зазначеного питання, винесених Страсбурзьким судом з дня його заснування і до сьогодні. Отже, він визначає керівні принципи, розроблені практикою Суду разом з відповідними прецедентами. Зазначена практика є вибірковою і включає керівні, значущі та недавні рішення або ухвали.

4. Посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект). І частина (пункти 1-299). - Рада Європи / Європейський Суд з прав людини, 2019. - 65 с. - URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/96a0f2399c11b6f75587_file.pdf

Анотація: Цей довідник є складовою серії довідників з практики Європейського суду з прав людини (далі - «Суд», «Європейський суд» або «Страсбурзький суд»), опублікованих цим Судом для інформування фахівців з права щодо постановлених ним засадових рішень. З цією метою у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 6 (кримінальний процесуальний аспект) Європейської конвенції з прав людини (далі - «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 30 квітня 2019 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

5. Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. — К. : Ред. журн. «Право України», 2011. — Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч. 3 : Стаття 3 ЄКПЛ. Заборона катувань: у 3 ч. — 2011. — 560 с. - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
238/259%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%84%D0%9A%D0%9F%D0%9B.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D0%B0%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8C.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%8F.pdf

Анотація: у виданні публікуються переклади українською мовою рішень Європейського суду з прав людини, в основному зі ст. 3 Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод людини за 2010 рік і які стосуються України. Публікуються коментарі загального характеру щодо заборони катувань і у зв'язку з українськими справами, а також наукові дослідження з проблематики захисту прав людини; друкуються окремі рішення Верховного Суду України у сфері застосування ст. 3 ЄКПЛ, правові джерела і матеріали, бібліографія з питань заборони катувань.

6. **Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. — К. : Ред. журн. «Право України», 2011. — Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч. 1–2 : Стаття 3 ЄКПЛ. Заборона катувань : у 3 ч. — 2011. — 936 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
238/399%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%84%D0%9A%D0%9F%D0%9B.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D

0%B0%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8C.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B0-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0.pdf

Анотація: У виданні публікуються переклади українською мовою рішень Європейського суду з прав людини, в основному зі ст. 3 Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод людини за 2010 рік і які стосуються України. Публікуються коментарі загального характеру щодо заборони катувань і у зв'язку з українськими справами, а також наукові дослідження з проблематики захисту прав людини; друкуються окремі рішення Верховного Суду України у сфері застосування ст. 3 ЄКПЛ, правові джерела і матеріали, бібліографія з питань заборони катувань.

7. **ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЗНАХОДИТИ І РОЗУМІТИ ПРАКТИКУ СУДУ.** - Рада Європи / Європейський суд з прав людини, 2019. - 15 с. - URL: https://www.echr.coe.int/Documents/CLIP_Finding_understanding_case_law_UKR.pdf

Анотація: Практика Європейського суду з прав людини охоплює широке коло питань, що постають у зв'язку з застосуванням положень Європейської конвенції з прав людини та Протоколів до неї. Секретаріат Суду публікує низку матеріалів, щоб допомогти в розумінні практики та офіційних текстів Суду. Цей посібник містить інформацію про HUDOC – базу даних практики Суду – та різні публікації, доступні на його веб-сайті. Наприкінці посібника наводяться поради з ефективного використання матеріалів.

8. **Практика Європейського суду з прав людини як джерело національного права: матеріали круглого столу** (м. Дніпро, 24 листоп. 2017 р.); уклад.: д-р юрид. наук, доц. А.М. Кучук; канд. юрид. наук, доц. О.О. Орлова. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. – 100 с. - URL: https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/publish/1.pdf

9. Буткевич О. **Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського Суду з прав людини (Policy Paper).** - Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. - 25 с. - URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Propozicii_Politiki_ECHR.pdf

Анотація: Практика ЄСПЛ із застосування Конвенції, тлумачення норм та стандартів, закладених в ній, як і діяльність інших органів РЄ із застосування і реалізації цих рішень, зробили рішення цього Суду ключовими в усій системі правозахисту РЄ. З іншого боку, в сучасному міжнародному праві в цілому значно зростає роль рішень міжнародних судів, як джерела права. Тому роль рішень і практики ЄСПЛ виходить далеко за межі ординарних міжнародно-правових зобов'язань держави.

10. **Трудові спори: практика Верховного Суду та ЄСПЛ / упоряд. Л. В. Сидорова. — Київ : Видавничий Дім «Ратіо Деціденді», 2020. — 222 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/720/428%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Анотація: Збірник містить правові позиції Верховного Суду у рішеннях, що постановлені у трудових спорах і у спорах, пов'язаних із проходженням публічної служби, а також окремі судові рішення ЄСПЛ у рішеннях, присвячених питанню здійснення нагляду (спостереження) на робочому місці.

11. **Довідник із застосування статті 6 Конвенції – Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект). - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2014. - 72 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/635/204%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96%206%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B7%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 6 (кримінальнопроцесуальний аспект) Європейської конвенції з прав людини (далі - «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 грудня 2013 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти. Процитовані рішення Суду були обрані поміж визначними, важливими і/або останніми рішеннями і постановами.

12. **Захист права власності в практиці Європейського Суду з прав людини / упоряд. Л. В. Сидорова. — К. : Видавничий Дім «Ратіо Деціденді», 2019. — 132 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/611/107%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%20%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%A1%D1%83%D0%B4%D1%83%20%D0%B7%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.pdf

Анотація: Збірник містить правові позиції ЄСПЛ у справах, предметом розгляду яких було питання правомірності втручання у право власності з огляду на положення Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

13. **Практика ЄСПЛ пов'язана зі збройними конфліктами. - Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2014. - 18 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/402/150%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2'%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D1%96%20%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8..pdf

Анотація: переклад зроблений Українською Гельсінською спілкою з прав людини станом на серпень 2014 року і спрямований на на аналіз судової прктики ЄСПЛ пов'язаних зі збройними конфліктами.

14. **Посібник зі статті 4 Протоколу № 4 – Заборона колективного висилання іноземців. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 12 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/361/784%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F4%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%207.%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%

B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%20%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D1%83%20%D0%B4%D0%B2%D1%96%D1%87%D1%96.%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Анотація: у посібнику аналізується та узагальнюється судова практика щодо статті 4 Протоколу № 4 Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція») до 30 квітня 2017 р. Читачі зможуть ознайомитися з основними принципами у цій сфері та відповідними прецедентами.

15. **Посібник зі статті 3 Протоколу № 1– Право на вільні вибори. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 29 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/355/402%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%201.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA..pdf

Анотація: у посібнику безпосередньо здійснюється аналіз та узагальнення судової практики у справах за статтею 3 Протоколу № 1 до Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція»), які були розглянуті до 30 квітня 2018 року. Читачі знайдуть тут ключові принципи, які застосовуються в цій сфері, а також відповідні судові прецеденти.

16. **Довідник із застосування статті 2 Протоколу № 1 – Право на освіту. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 21 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/354/649%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%201.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 2 Протоколу № 1 до Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 30 квітня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

17. **Керівництво зі статті 15 Конвенції – Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2016. - 14 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/349/873%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2015.%20%D0%92%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%B7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2'%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%20%D1%87%D0%B0%D1%81%20%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA..pdf

Анотація: У цьому конкретному Посібнику аналізується та узагальнюється судова практика щодо статті 15 Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція») до 30 квітня 2017 р. Читачі зможуть ознайомитися з основними принципами у цій сфері та відповідними прецедентами.

18. **Довідник із застосування статті 9. СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ І РЕЛІГІЇ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2015. - 81 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/343/696%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%209.%20%D0%A1%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D0%B0%20%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B8,%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96,%20%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D1%97.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: Цей довідник є викладом юриспруденції органів, встановлених відповідно до Конвенції (рішення і постанови Європейського суду з прав людини, рішення і звіти Європейської комісії з прав людини), стосовно статті 9 Конвенції. Він охоплює період від 1957 року і до 1 вересня
2015 року.

19. **Довідник із застосування статті 7 Конвенції – Ніякого покарання без закону. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 26 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
341/959%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%207.%20%D0%9D%D1%96%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%83.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 7 Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 березня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

20. **ДОВІДНИК ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 5 – ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 46 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
339/386%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%205.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%20%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.
%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: У цьому перекладі враховується переклад першого видання посібника, здійснений юридичною фірмою ILF. Він публікується в оновленій редакції за домовленіс-

тю з Радою Європи та Європейським судом з прав людини в рамках проекту «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні», за фінансової підтримки уряду Данії, і є виключною відповідальністю юридичної фірми ILF та перекладача Т.Жарко.

21. **Довідник із застосування статті 4 Конвенції – Заборона рабства і примусової праці. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2014. - 18 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/338/873%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8F%204.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 7 Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 березня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

22. **ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 128 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/332/229%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%20(%D1%83%D0%BA%D1%80.%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E%202014).pdf

Анотація: Право на індивідуальне звернення до Суду справедливо вважається відмінною рисою і основним досягненням Європейської Конвенції про захист прав людини. Особи, які вважають, що їх основоположні права було порушено, можуть звертатися зі скаргою до Європейського суду з прав людини.

23. Інформаційний ресурс **ECHR: Ukrainian Aspect / ПРАКТИКА ЄСПЛ. УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ**. - URL: https://www.echr.com.ua

Анотація: online ресурс створено командою юристів для оперативного інформування усіх зацікавлених осіб про рішення, які приймає Європейський суд з прав людини. В одному місці зібрано переклади рішень Суду, новини, аналітичні огляди та статті, пов'язані із діяльністю ЄСПЛ.

24. Конференція **«Єдність судової практики: погляд Європейського суду з прав людини та Верховного Суду»**. - К.: Верховний Суд, 14 червня 2019. - 7 год. 46 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=E5MTaoMpj7Y

Відео: https://www.youtube.com/embed/E5MTaoMpj7Y

25. **Застосування практики ЄСПЛ у національній судовій практиці (кримінальне судочинство)**. Онлайн-зустріч із серії вебінарів, присвячених обговоренню останньої практики Верховного Суду. 30 квітня 2020. - К.: Асоціація правників України, Верховний Суд, Асоціація розвитку суддівського самоврядування України (АРССУ). - 1 година 27 хв. -

URL: https://youtu.be/EqFt_fzumxI **Ключовий спікер:** Расім Бабанли, керівник департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду.

Відео: https://www.youtube.com/embed/EqFt_fzumxI

26. Джеремі Макбрайд **Європейська конвенція з прав людини та кримінальний проце**с. – К.: «К.І.С.», 2010 – 576 с. - URL: https://kmkdka.com/sites/default/files/files/echr_and_criminal_procedure_mc_bride_ukr.pdf

27. **Механизмы обеспечения верховенства права для постконфликтных государств. Амнистии**. Управление Верховного Комиссара ООН по правам человека. - Нью-Йорк и Женева, 2009. - 48 с. - URL: http://kmkdka.com/sites/default/files/files/amnesties_ru.pdf

Розділ 2. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Судовий захист прав людини.

1. **ЯК І КОЛИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?** Оновлене видання. - Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Проект «Справедливе правосуддя», 2014 - 3 с. URL: https://court.gov.ua/userfiles/18_web.pdf

2. **ЯК І КОЛИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?** / Автори-упорядники Р.О. Куйбіда, Т.В.Руда. – Київ, 2011. - 56 с. - URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/yak-zvernut-do-sudu-eu-ruda-kuybida-2011.pdf

Анотація: У брошурі доступною для широкого загалу читачів мовою описано порядок звернення до Європейського суду з прав людини за захистом від порушень з боку держави. Брошура містить загальну інформацію про Конвенцію та гарантовані нею права, відомості про процедуру в Суді. Роз'яснюється, хто та у яких випадках може звертатися до Європейського суду з прав людини, як правильно оформити заяву для звернення до Суду, як виконуються його рішення.

3. **ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ : ПИТАННЯ Й ВІДПОВІДІ.** - Гельсінкі: Секретаріат Європейського Суду з прав людини, 2010. - 5 с. - URL: https://helsinki.org.ua/files/docs/1290530114.pdf

4. Караман І.В., Козіна В.В. **Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство**. – К.: ВАІТЕ, 2015. – 136 с. - URL: https://www.osce.org/uk/ukraine/232776?download=true

Анотація: Цей навчально-методичний посібник представляє собою своєрідний «вступ» до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Посібник, який є другим виданням, переробленим та доповненим, складається з трьох розділів. Перший розділ викладено у формі найбільш поширених запитань, які можуть виникнути у зв'язку з поданням індивідуальної заяви до ЄСПЛ, та відповідей на них. Другий розділ містить основні нормативні акти, що стосуються захисту прав та свобод людини або юридичної особи в Європейському суді з прав людини. Нарешті, третій розділ посібника містить роз'яснення щодо заповнення нового формуляру заяви до Європейського суду з прав людини та приклад заповненого формуляру заяви. Для юристів, адвокатів, викладачів, державних службовців,

суддів і усіх інших категорій читачів, яким не байдужі права людини та можливість їхнього ефективного захисту на міжнародному рівні.

5. **ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ** / Автори-упорядники Р.О.Куйбіда, Т.В.Руда, літературно–тематичне редагування – Н.І.Петрова, заступник керівника Проекту USAID «Справедливе правосуддя». – К., 2016. - 76 с. - URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/Brochure_Rules_to_bring_the_case_before_the_European_Court_of_Human_Rights_Ukr_2016.pdf

Анотація: У брошурі доступною мовою для широкого загалу читачів описано порядок звернення до Європейського суду із прав людини (ЄСПЛ) за захистом від порушень з боку держави. Брошура містить загальну інформацію про Європейську конвенцію із прав людини та гарантовані нею права, відомості про процедуру в ЄСПЛ. Роз'ясняється, хто та за яких умов може звертатися до Європейського суду з прав людини, як правильно оформити заяву для звернення до суду, як виконуються його рішення.

6**. Тестові питання: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (288 питань). - К., 2015. - 79 с.** - URL: https://www.gp.gov.ua/userfiles/10__KONVENCIJA.pdf

7. **Формуляр заяви до ЄСПЛ та інструкції по її заповненню. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 40 с.** - URL: https://drive.google.com/file/d/18WjNb2mAanb1loEbv1s8UYh9QJK41nvL/view

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику заяв до ЄСПЛ та інструкції по її заповненню.

8. **Прийнятність заяви. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2015. - 6 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/332/655%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B8%20(%20%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B).PDF

Анотація: Європейський суд з прав людини відхиляє приблизно 90 % поданих заяв на підставі неприйнятності. Ці статистичні дані та наш досвід чітко показують, що більшість заявників та багато юристів потребують кращого ознайомлення з критеріями прийнятності заяв.

9. **Схема ходу розгляду заяви в ЄСПЛ. - 2018. - 1 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/329/728%D0%A5%D1%96%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B-%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf

10. **Європейський суд з прав людини. Процедура звернення до ЄСПЛ** / EdEra — студія онлайн-освіти. Безкоштовний онлайн-курс «Людина та держава. Правила гри». - 2017. - 0 год. 7 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=62J8UQlHL8M

Відео: https://www.youtube.com/embed/62J8UQlHL8M

11. **Європейський суд з прав людини. Процес розгляду справ ЄСПЛ** / EdEra — студія онлайн-освіти. Безкоштовний онлайн-курс «Людина та держава. Правила гри». - 2017. - 0 год. 10 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=dKAridvoyA4

Відео: https://www.youtube.com/embed/dKAridvoyA4

Для профілактики збою та безперешкодному доступу до електроних варіантів посібників, на Інтернет-сайті представлені також альтернативні посилання. Звертаємо увагу, що всі права на твори є власністю їх авторів та правовласників, на Інтернет-ресурсі вони представлені виключно з інформаційною та освітньою метою безкоштовно!

Нагадаємо, оновлена Електронна бібліотека судді України станом на квітень 2020 року (більше 70 книг).

Науковий журнал запроваджує надання послуги. Консультація: запит на проведення судово-психологічної експертизи, дослідження із застосуванням поліграфа на замовлення зацікавлених осіб, суду - http://expertize-journal.org.ua/konsultacia

References

1. Elektronna biblioteka pravozakhysnyka Ukrainy. Seriia: Zastosuvannia rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v ukrainskomu sudochynstvi [Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1088-biblioteka-navchalnikh-posibnikiv-shchodo-zastosuvannya-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-v-ukrajini (onovlena versiia vid 07.07.2020). [in Ukrainian].